

Jak zorganizować przestrzeń klasy?

Przestrzeń klasy

- Faktyczna przestrzeń, którą dysponuje uczeń, ma mniejsze znaczenie niż ta, którą traktuje jako własną.
- Jeśli uczeń uznaje przydzielony mu teren za niewystarczający, skutkuje to zwykle **poczuciem zatłoczenia**.

Jak radzić sobie z zatłoczeniem?

Złagodzeniu u uczniów i uczennic poczucia zatłoczenia służą proste działania:

- stawianie parawanów w pomieszczeniach klasowych;
- zachęcanie do bliższego poznawania się i wzajemnej współpracy;
- utrzymywanie optymalnej temperatury w sali.

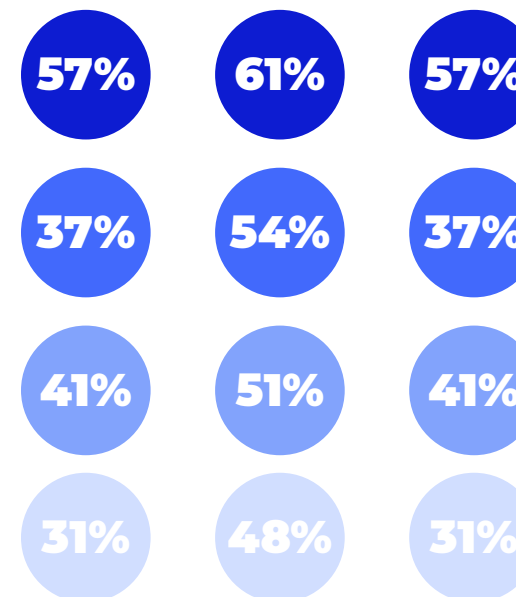
Każdy z tych zabiegów może poprawić klimat w klasie szkolnej.

Jak wynika z badań, przyjazne środowisko klasy szkolnej dodatnio koreluje z uzyskiwanymi przez uczniów wynikami w nauce (Sztejnberg, 2001)

Aranżacja miejsc siedzących

- Tradycyjny rzędowo-szeregowy układ miejsc siedzących w klasie maksymalizuje komunikację z uczniami siedzącymi z przodu i w centrum, a minimalizuje – z okupującymi boczne miejsca
- Badania wykazują, że w takim układzie nauczyciele niemal całkowicie ignorują oni uczniów zajmujących miejsca w prawej części sali lekcyjnej. Nauczyciele patrzyli na wprost przez 44% czasu, na lewo przez 39%, a na prawo tylko przez 17%.

NAUCZYCIEL

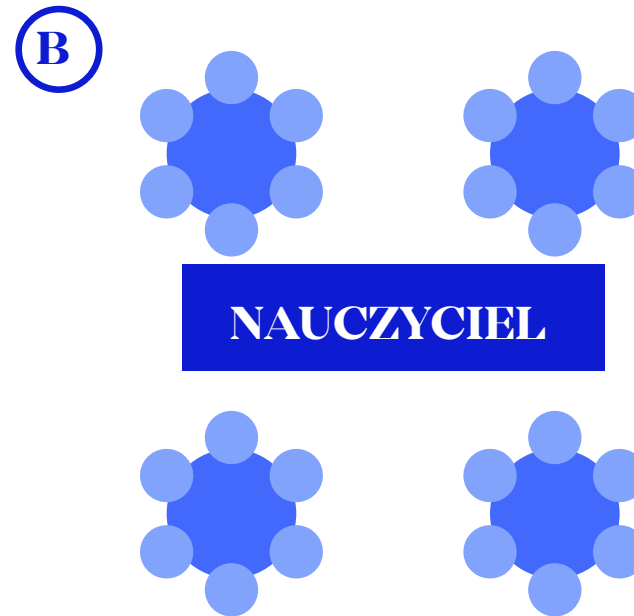
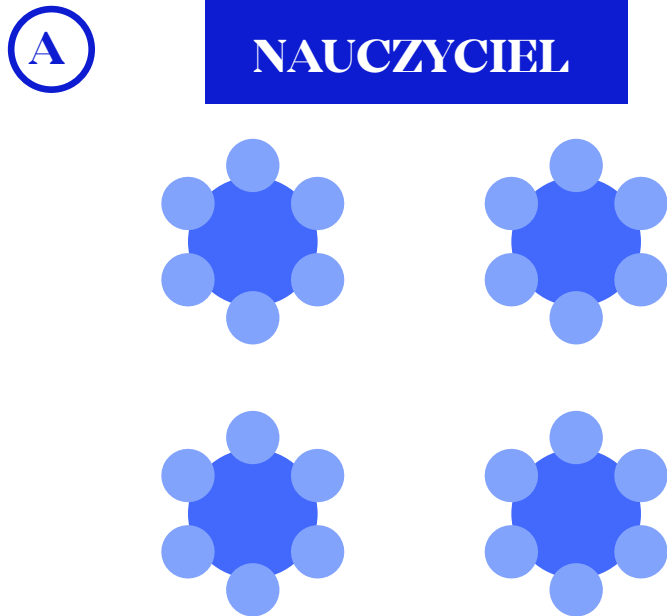
Udział uczniów w procesie komunikacji w klasie szkolnej (na podstawie: Cooper i Simonds, 2003)

Jak zorganizować przestrzeń klasy?

Aranżacja miejsc siedzących

- Stworzeniu możliwie najlepszych interakcji pomiędzy uczniami służy zamiana tradycyjnych ławek na okrągłe stoły z sześcioma krzesłami (Rysunek 3A). Jest to idealny układ miejsc do dyskusji, wspólnego uczenia się czy zespołowej pracy nad projektami.
- Nauczyciel, decydując się na taką aranżację, powinien mieć na uwadze, że uczniowie będą skłonni do bardziej samodzielnej pracy, ponieważ taki układ ogranicza (Cooper i Simonds, 2003).
- Skutecznym sposobem na zwiększenie liczby interakcji między nauczycielem a uczniami może okazać się umieszczenie nauczyciela w środku sali lekcyjnej. Okazuje się jednak, że taka aranżacja nie jest preferowana przez uczniów czy studentów.

Aranżacja miejsc siedzących

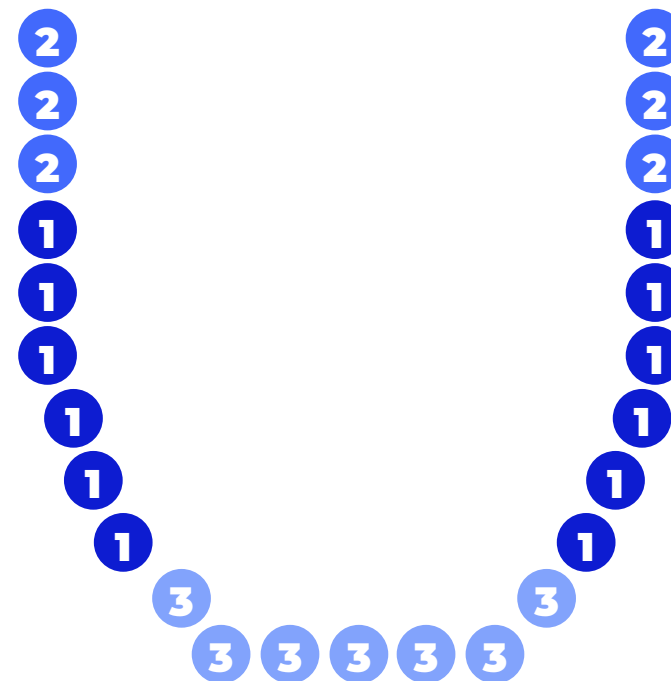
Jak zorganizować przestrzeń klasy?

Aranżacja miejsc siedzących w czterech sześcioposobowych grupach
(na podstawie: Cooper i Simonds, 2003)

Aranżacja miejsc siedzących

- Ustawienie miejsc siedzących w podkowę z miejscem siedzącym dla nauczyciela w jej otwartej części sprzyja nasilaniu się wzajemnych kontaktów nauczyciela i uczniów.
- Siedzenie w podkowie może ośmielać do zabierania głosu, polemizowania czy wyrażania krytycznych uwag.
- Nauczyciel zaś może swobodnie wędrować wśród uczniów, zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz podkowy.

NAUCZYCIEL

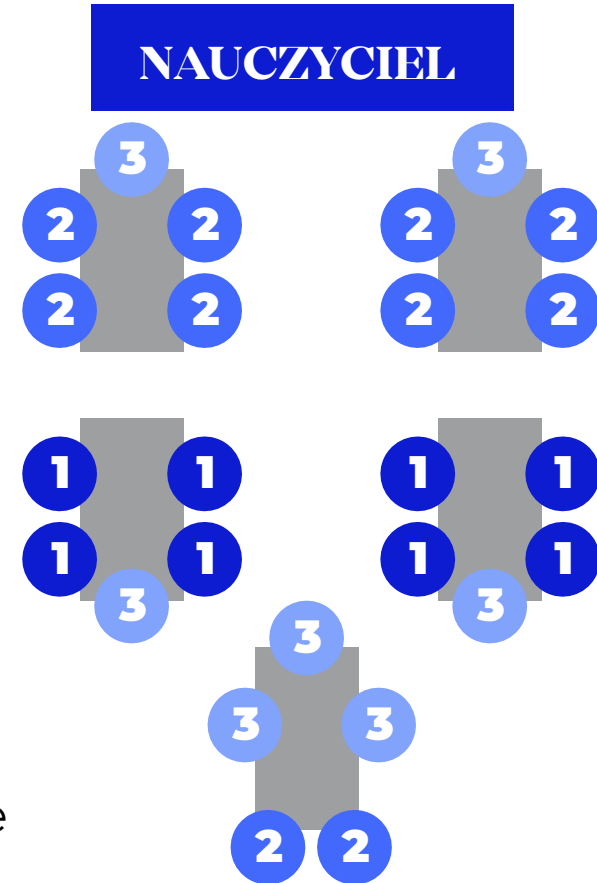

Jak zorganizować przestrzeń klasy?

Aranżacja miejsc siedzących przy jednoosobowych stolikach w podkowę (na podstawie: McCroskey i McVetta, 1978)

Aranżacja miejsc siedzących

- Ustawienie stolików w segmenty /stacje jest najlepsze do pracy w małych, liczących od 4 do 6 uczniów grupach.
- Wspiera komunikację, budowanie relacji, wymianę myśli w grupach.
- Aranżacja segmentowa pozwala nauczycielowi podchodzić do każdej grupy i śledzić postępy pracujących uczniów oraz udzielać im wskazówek, jeśli jest to konieczne. Takie ułożenie stolików daje nauczycielowi duże możliwości łatwego poruszania się po sali lekcyjnej. Ustawienie segmentowe jest zalecane dla klas, w których nauczyciel zamierza zmniejszyć dystans dzielący go od uczniów (Sztejnberg, 2007).

Aranżacja miejsc siedzących w segmenty (na podstawie: McCroskey i McVetta, 1978)

Aranżacja miejsc siedzących

→ Ustawienie miejsc siedzących w formie stołu konferencyjnego wpływa na wzajemne kontakty między nauczycielem a uczniami oraz między samymi uczniami. Są one osłabione z uwagi na duży dystans fizyczny między nauczycielem a uczniami, a także na blat stołu oddzielający jednych od drugich (Leathers, 2007).

→ Dodatkowym czynnikiem ograniczającym interakcje jest liniowe ułożenie miejsc, które utrudnia sąsiadom nawiązanie i podtrzymanie kontaktu wzrokowego i posługiwani

Aranżacja miejsc siedzących przy dużym prostokątnym stole konferencyjnym (na podstawie: Leathers, 2007)

Sala duża czy mała?

- Jak wynika z badań, aktywność w dużych pomieszczeniach polega głównie na kierowaniu pytań i próśb o wytłumaczenie bądź powtórzenie wykładanych treści.
- Przestrzenne sale lekcyjne ograniczają aktywność uczniów, sprawiają, że są mniej skory do dialogu ze sobą i nauczycielem, poszerzenia czy uporządkowania przekazywanego materiału

Plakaty i inne dekoracje w klasie

PLAKATY I DEKORACJE ŚCIENNE MOGĄ WPŁYWAĆ NA POSTAWY I ZACHOWANIA TWOICH UCZNIÓW I UCZENNIC NA LEKCJACH

- Odpowiednio dobrane plakaty budują atmosferę Twojej klasy.
- Badania wskazują, że takie elementy wystroju mają zdolność pozytywnego wpływu na studentów, w szczególności na ich emocje i stosunek do przedmiotu, uczestnictwo w zajęciach i chęć rozmowy z nauczycielem (Graetz, 2006)

Mniej znaczy więcej

- Im więcej bodźców w środowisku, tym większa walka o uwagę części mózgu ucznia, która musi się skupić na lekcji (Hubenthal, 2009).
- Cechy środowiska fizycznego mogą mieć wpływ na pewne procesy mózgowy, takie jak stres, emocje i pamięć (Edelstein 2009).

Kolor w klasie

- Kolor to istotny element przestrzeni fizycznej klasy. Wywołuje głębokie reakcje psychologiczne i fizjologiczne. Badania wykazały związek między preferencjami kolorystycznymi, emocjami i wynikami w nauce uczniów
- Kolor sali lekcyjnej może zarówno stymulować, jak i nadmiernie pobudzać uczniów i uczennice. Nauczyciel może nie zawsze mieć kontrolę nad tym elementem środowiskowym, ale istnieją pewne zalecenia.
- Na przykład kolory czerwony i pomarańczowy mają negatywny wpływ na uczniów, powodując ich nerwowość i niepokój.
- Natomiast kolory niebieski i zielony są kolorami uspokajającymi.

Kolor w klasie

- W przeszłości panowało przekonanie, że im bardziej kolorowa sala, tym lepiej dla uczniów. Aktualne badania kwestionują przeszłe praktyki, a zbyt dużo lub zbyt jasne kolory mogą prowadzić do nadmiernej stymulacji.
- Ściana akcentująca w jasnym kolorze w klasie może zostać zrównoważona przez przytłumione odcienie na pozostałych ścianach.

Bibliografia

- Sztejnberg, A. (2001). Podstawy komunikacji społecznej w edukacji. Wrocław: Astrum.
- Sztejnberg, A. (2007). Środowisko proksemiczne komunikacji edukacyjnej. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego
- Cooper, P. J. i Simonds, C. J. (2003). Communication for the classroom teacher. Boston, MA: Pearson Education.
- Leathers, D.G. (2007). Komunikacja niewerbalna. Zasady i zastosowanie. Warszawa: PWN.
- Garstka, W., Komunikacja niewerbalna a terapeutyczna rola nauczyciela. Życie Szkoły. Edukacja Wczesnoszkolna, 1999
- Sikorski W. Proksemika klasy szkolnej – ukryty wymiar edukacji, Edukacja 2013
- Hubenthal M., Revisiting your classroom's walls: The pedagogical power of posters, 2009
- Graetz K., The Psychology of Learning Enviroments, 2006
- Gaines K., Curry Z., The Inclusive Classroom: The Effects of Color on Learning and Behavior, Journal of Family & Consumer Sciences Education 2011
- Duyan F., Unver R., A research on the effect of classroom wall colours on student's attention, 2016